

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

BAVORY (okr. Břeclav)

Severovýchodní okraj katastru. Sídliště a kruhový objekt. Kultura středodunajských popelnicových polí. Povrchový průzkum.

V březnu 2003 mě upozornil pan Miloslav Kalaš z Brna na kruhový objekt, kterého si všiml a vyfotografoval během procházky v Pavlovských vrších. Lokalita se nachází v severovýchodní části katastru obce Bavory. Je umístěna na menší přírodní plošině při jihozápadním úpatí Stolové hory, která se svažuje k jihozápadu. Plošina, pokrytá neobhospodařovanou loukou, má ve směru SV-JZ délku asi 100 m a leží v nadmořské výšce 350-360 m. Objekt se podle M. Kalaše rýsoval jako celkem pravidelný kruh o průměru cca 30 m a jeho obrys tvořil pruh hnědě zbarvené hlíny o šířce asi 50 až 70 cm, který se výrazně odlišoval od okolní suché trávy.

Při prohlídce lokality na počátku roku 2004 se objekt jevil jako mírně nepravidelný kruh o průměru 30 m ve směru SV-JZ a 27,5 m ve směru SZ-JV. Na místě se dal rozpoznat podle nepatrně snížené úrovně povrchu. Uvnitř kruhu se podařilo najít několik dosti odřených stěpů, které je možno pouze rámcově datovat do období popelnicových polí. V šedesátých letech J. Říhovský objevil v katastru obce Bavory dvě lokality kultury středodunajských popelnicových polí. Z polohy, která se rozkládá asi 300 m severozápadně od naší, získal kolekci velatických stěpů. Na námi sledované lokalitě, která odpovídá lokalitě č. 6 na plánu J. Říhovského, našel méně výrazný materiál z období popelnicových polí (Říhovský 1965, 39, tab. 6). Datování zjištěného kruhu je nejisté a k přesnější klasifikaci bychom se mohli vyjádřit pouze po provedení drobné sondáže. Nelze dokonce vyloučit, že jde o recentní záležitost. Na druhou stranu nelze odmítnout ani možnost, že v Bavorech se nachází pozůstatek dalšího kruhového areálu, jaké známe z mnoha období pravěku i z časné doby dějinné.

Obdobné areály nejsou výjimkou ani na sídlištích v době bronzové nebo halštatu. Velké kruhové areály známe z únětického prostředí v Troskotovicích (Kovárník 1999), z věteřovské osady v Šumicích (Stuchlík – Stuchlíková 1999) a jen rámcově do starší doby bronzové datovaný objekt z Vlasatic (Bálek – Hašek 1996, 17-19, obr. 8-10). Rozměry se objevu

Obr. 1. Bavory – SV okraj obce. Přírodní terasa s kruhovým objektem.
Die Naturterrasse mit einer Kreisgrabenanlage
(foto M. Kalaš).

z Bavor mnohem více podobá kruhový areál o průměru 17,30 až 17,65 m z knovízského sídliště v Čakovicích (Podborský 1999, 268, obr. 6, tab. 1) nebo torzo kruhu z velatické osady v Lovčičkách (Říhovský 1982, obr. 4, 5). Kruhové objekty se však vyskytují i nadále a z halštatského období můžeme připomenout např. oválný kruh o průměru 22 x 17 m z Kuřimi (Čižmář 1995, 233-234, Abb. 2, 10; Čižmář 1999) nebo menší objekt z Křižanovic (Stuchlík 1999).

Stanislav Stuchlík, AÚ AV ČR Brno

Literatura

- Bálek, M. – Hašek, V. 1996: Přínos letecké a geofyzikální prospekce pro poznání nových výšinných opevněných sídlišť na jižní Moravě, Jižní Morava 32, 7-26.
- Čižmář, Z. 1995: Das hallstattzeitliche Gehöft in Kuřim, Pravěk NR 5, 217-254.
- Čižmář, Z. 1999: Kuřim, okr. Brno, in: V. Podborský a kol., Pravěká sociokulturní architektura na Moravě, Brno, 73-80.
- Kovárník, J. 1999: Troskotovice, okr. Znojmo, in: V. Podborský a kol., Pravěká sociokulturní architektura na Moravě, Brno, 139-165, XI-XIV.
- Podborský, V. 1999: Pravěká sociokulturní architektura v dějinách lidstva, in: V. Podborský a kol., Pravěká sociokulturní architektura na Moravě, Brno, 261-295.
- Říhovský, J. 1965: Průzkum sídelní oblasti lidu středodunajských popelnicových polí v Pavlovských vrších, PV 1964, 39-40, tab. 6.
- Říhovský, J. 1982: Hospodářský a společenský život velatické osady v lovčičkách, PA LXXIII, 5-56.
- Stuchlík, S. 1999: Křižanovice, okr. Vyškov, in: V. Podborský a kol., Pravěká sociokulturní architektura na Moravě, Brno, 65-72.
- Stuchlík, S. – Stuchlíková, J. 1999: Šumice, okr. Znojmo, in: V. Podborský a kol., Pravěká sociokulturní architektura na Moravě, Brno, 95-114, tab. IX-X.

Resumé

Bavory (Bez. Břeclav). „NO Rand der Gemeinde“. Siedlung u. Kreisgrabenanlage. Kultur der mitteldanubischen Urnenfelder. Terrainbegehung.

BEDŘICHOVICE (okr. Brno-venkov)

„Malá pole“. Podolská kultura. Záchranný výzkum.

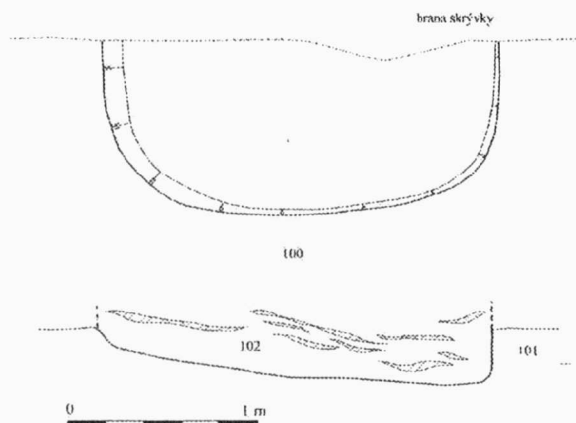
Při záchranném archeologickém výzkumu byl na ploše budované výrobní haly (viz kap. Neolit) odkryt mimo jiné jediný zahloubený objekt (obr. 2) s keramickým materiálem podolské kultury (obr. 3).

Petr Kos, David Parma, ÚAPP Brno

Resumé

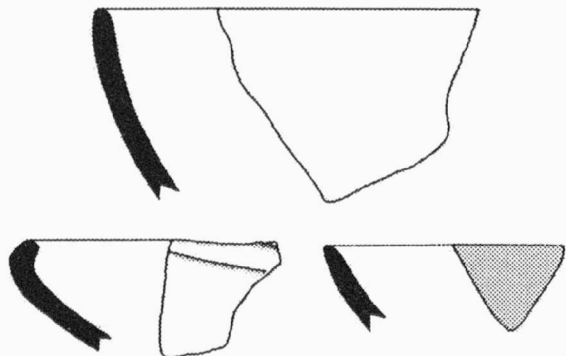
Bedřichovice (Bez. Brno – venkov). „Malá pole“. Podolská kultura. Rettungsgrabung.

Objekt 500

Obr. 2. Bedřichovice, Malá pole. Objekt 500 (podolská kultura).

Bedřichovice, Malá pole. Objekt Nr. 500 (Podolí-Kultur).

Obr. 3. Bedřichovice, Malá pole. Nálezy z obj. 500 (výběr).

Bedřichovice, Malá pole. Funde aus dem Objekt Nr. 500 (Auswahl).

BRNO (k. ú. Horní Heršpice, okr. Brno-město)

Kširova ulice. Velatická a podolská fáze KSPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsících červen až srpen roku 2003 byl proveden záchranný archeologický výzkum při výstavbě servisního střediska firmy Carrier Transicold Česká republika v jižní části katastrálního území Horních Heršpic. Lokalita leží v inundačním terénu na pravém břehu řeky Svratky, jihovýchodně od křižovatky ulic Kširova a K Terminálu. Přesná poloha pozemku rozkládajícího se v nadmořské výšce okolo 197 m je na mapě ZM ČR 1:10 000, listu 24-34-05, určena souřadnicemi 164:3, 178:8, 176:12 a 163:7 mm od západní:jižní sekční čáry.

Prozkoumáno bylo celkem 249 zahloubených sídlištních objektů z mladší doby bronzové až starší doby římské (viz kap. Doba železná a Doba římská a stěhování národů). Všechny objekty se nacházely pod mohutnou kulturní vrstvou v jihozápadní části parcely, kde na relativně malé, přibližně trojúhelníkové ploše o rozloze cca 1500 m² vytvářely nápadně hustou koncentraci, která se vytvořila v důsledku opakovaného osídlení výhodné polohy na vrcholu návěže sprašové hlíny, nepatrně vystupujícím nad okolní terén.

Obr. 4. Brno, Kširova ulice. Zlomek hliněného měsíčního idolu.

Brno, Kširova Strasse. Fragment des Montídols aus Ton.

níkové ploše o rozloze cca 1500 m² vytvářely nápadně hustou koncentraci, která se vytvořila v důsledku opakovaného osídlení výhodné polohy na vrcholu návěže sprašové hlíny, nepatrně vystupujícím nad okolní terén.

Sídlištní areál velatické a podolské fáze KSPP tvořily zejména zásobní jámy, řídky rozmístěné v pruhu probíhajícím od severozápadu k jihovýchodu středem osídlené plochy. Na základě analogií z dosud prozkoumaných osad mladší a pozdní doby bronzové, kde byly objeveny i obytné nadzemní stavby obdélníkového a čtvercového půdorysu, lze předpokládat, že uvedené komponenty patřila i část zachycených kulových jam, které však pro absenci chronologicky citlivého materiálu nebylo možné přesněji zařadit. Podoba sídliště byla navíc pozměněna mladšími, zejména horákovskými aktivitami, o čemž svědčí nejen zaznamenané superpozice, ale hlavně časté intruze zlomků keramiky KSPP v zásepech jam ze starší doby železné.

Uvedené objekty KSPP představují patrně severovýchodní okraj rozsáhlého sídelního areálu, jehož jednotlivé části byly již dříve odkryty záchrannými výzkumy při výstavbě komplexů firem Hortim International (Šedo 1995; Geisler 2002) a Česká Doka (Geisler 2000).

V listopadu téhož roku byl proveden záchranný archeologický výzkum při výstavbě objektu firmy Triv Interier na Kširově ulici v Brně – Horních Heršpicích (viz kap. Neolit). Jeden z odkrytých objektů byl datován do podolské fáze KSPP.

Michal Přichystal, ÚAPP Brno

Literatura

- Geisler, M. 2000: Horní Heršpice (okr. Brno-město), Přehled výzkumů 41 (1999), 135-136.
- Geisler, M. 2002: Horní Heršpice. Odstavné parkoviště fy Hortim, ul. Kširova č. 242, nálezová zpráva č. j. 251/02 uložena v archivu ÚAPP Brno.
- Šedo, O. 1995: Brno-Horní Heršpice. Stavba velkoskladu ovoce a zeleniny Hortim a stavba kanalizace, Kširova ul., nálezová zpráva č. j. 79/95 uložena v archivu ÚAPP Brno.